

N:o 46.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1894, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 17 kap
10 § handelsbalken.*

Sedan i 17 kap. handelsbalken 2—9 §§ uppräknats åtskilliga klasser af förmånsrätter, meddelas i 10 § af nämnda kapitel, sådant sist-nämnda lagrum lyder enligt förordningen den 8 oktober 1861, följande stadgande:

»Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut, äro förmynderskap flera; ege de omyndige sig emellan lika rätt».

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 13 maj 1891 framhöll Riksdagen, att i 17 kap. 10 § handelsbalken föreskrift saknades, huru länge förmånsrätten för omyndigs fordran skulle ega bestånd efter förmynderskapets upphörande. Ifrågakvarande lagrum torde nemligen närmast afse det förhållande, att förmyndaren råkat i konkurs under förmynderskapets utöfning, och i 23 kap. 4 § ärfdabalken funnes endast bestämmelse om den tid, inom hvilken lemnad redovisning finge af myndling klandras. Praxis hade emellertid utvecklats derhän, att förmånsrätten åtföljde myndlingens fordran, så länge denna hölles vid lif. En dylik praxis vore emellertid betänklig för den allmänna krediten och egnad att föranleda missbruk af hvarjehanda slag. Särskildt hade fall förekommit, då förmyndare begagnat myndlings medel i egen rörelse samt affärs-vänner till den förre, okunnige om detta förhållande, föranlåtits att bevilja honom kredit i allt för stor utsträckning. Hänsyn borde emellertid tagas jemväl till det fall, att förmynderskapet öfverflyttades från en

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 7 Saml. 26 Häft. (N:o 46).

till annan person, som hade att i förhållande till sin företrädare bevaka myndlingens rätt. Under återopande af hvad sålunda anförts, hemstälde Riksdagen, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan lagbestämmelse, hvarigenom den i 17 kap. 10 § handelsbalken stadgade förmånsrätt för omyndigs fordran begränsades till viss tid, efter det förmynderskapet upphört.

I anledning af denna skrifvelse framlade Kongl. Maj:t, som funnit sig icke böra biträda Riksdagens i skrifvelsen uttalade mening, för 1893 års Riksdag följande förslag till ändring i ifrågavarande lagrum.

»Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut. Äro förmynderskap flera, ege de omyndige sig emellan lika rätt. Har den, som myndig blifvit, låtit sin fordran innestå längre tid än tre år sedan den genom godkänd eller oklandrad redogörelse eller genom laga kraft egande dom blifvit bestämd, upphöre den förmånsrätt, som nu sagd är. Lag samma vare, der ej tillträdande förmyndare eller målsman, inom lika tid, utsökt den omyndiges fordran hos den, som förut förmyndare varit.

Lagutskottet vid 1893 års Riksdag afstyrkte emellertid förslaget och anförde till stöd derför följande:

Den företrädesrätt vid konkurs, som enligt nu gällande lag tillkommer myndling *under* förmynderskapet, bör enligt utskottets åsigt följa honom i hans fordringsrätt endast så lång tid, efter det förmynderskapet upphört, som skäligen kan vara erforderlig för medlens uttagande hos den förre förmyndaren. Enligt hvad här ofvan blifvit antydt, måste det nemligen anses såsom ej väl öfverensstämmande med de öfrige borgenärernas rätt, att den myndigblifne eller den omyndiges nye målsman, ehuru han är fullkomligt berättigad att af förre förmyndaren utkräfvade hos denne innestående medlen och sjelf är i besittning af alla de egenskaper, som göra det för honom möjligt att iakttaga sin rätt, skall, sedan han en längre tid låtit dem stå inne, och derigenom tydligen byggt sin rätt på blott personlig tillit till förre förmyndaren, få emot andra personer begagna sig af det företräde, som tillerkänts den omyndige just på grund af hans omyndighetstillstånd. Frågan gäller således endast det sätt, på hvilket en begränsning af förmånsrättens fortvaro står att ernå. Riksdagen har i sin ofvan omnämnda skrifvelse för vinnande af en sådan begränsning anvisat den utväg, att gränsen för förmånsrättens fortvaro bestämmes till viss tid, räknad från förmynderskapets upphörande. Kongl. Maj:ts förslag har emellertid sökt uppnå det åsyftade målet på ett annat sätt genom föreskriften, att tidsfristen skall räknas från det den omyndiges fordran

genom godkänd eller oklandrad redogörelse eller genom laga kraft egande dom blifvit bestämd. På sätt högsta domstolen vid granskningen af det inom justitiedepartementet i ämnet uppgjorda förslag, hvilket öfverensstämmer med det nu föreliggande, anmärkt, anser utskottet, att den åtskilnad i fråga om förmånsrätten, hvilken skulle blifva beroende deraf, huruvida förmyndareredogörelse aflemnats eller icke, saknar inre berättigande och gifver lätteligen anledning till betydande praktiska olägenheter. Med hänsyn till hvad utskottet här ofvan anfört till stöd för en begränsning af förmånsrättens fortvaro, måste det, från nämnda synpunkt sedt, anses vara fullkomligt utan betydelse, huruvida förmyndareredogörelse aflemnats eller icke. Men enligt det nu framlagda förslaget, skulle, om redogörelse afgifves, förmånsrätten upphöra efter viss tid; om åter redogörelse ej afgifves, inträder samma förhållande som enligt nu tillämpad praxis, det vill säga att förmånsrätten följer med fordringen huru länge som helst efter förmyndarskapets upphörande. Men häraf blifver åter en följd, såsom i högsta domstolen jemväl anmärkts, att det kommer att ligga i vederbörandes egen magt att undandraga sig tillämpligheten af lagstadgandet. Dertill fordras blott, att den redovisningsskyldige efter uttrycklig eller tyst öfverenskommelse med den, som har att fordra redovisning, underlåter att afgifva sådan, och så länge detta förhållande fortfar, är derigenom all verkan af lagbestämmelsen tillintetgjord. Har redovisning verkligt aflemnats, kan fordringsegaren utan synnerlig svårighet genom fördöljande af detta förhållande bevara den förmånsrätt, han borde vara förlustig. Utan tvifvel skulle stadgandet ofta nog gifva anledning till tvist, huruvida vederbörlig förmyndareredogörelse afgifvits eller icke, och om tiden när den aflemnats.

Denna utskottets hemställan blef af båda kamrarne bifallen.

Uti en vid innevarande riksdag inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion n:o 47 hemställer herr *A. P. Gustafsson* med erinran om Riksdagens omförmälda skrifvelse samt under hänvisning till den utredning, som vid frågans föregående behandling inom Riksdagen lemnats, att Riksdagen för sin del måtte besluta, att 17 kap. 10 § handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Sedan tages omyndigas fordran hos föräldrar eller förmyndare ut. Äro förmynderskap flera, hafva de omyndiga sig emellan lika rätt. Har den, som myndig blifvit, utan visadt laga förfall låtit sin fordran utsökt innestå längre tid än tre år sedan förmynderskapet upphört, vare han den förmånsrätt förlustig, som ofvan sagd är.

Lag samma vare, der icke tillträdande förmyndare inom lika tid utsökt omyndigas fordran hos den, som förut förmyndare varit.

Utskottet, hvilket intager samma ställning till förevarande fråga, som af 1891 och 1893 årens Riksdagar häfdats, och alltså anser en lagändring i motionens syfte vara önskvärd, finner emellertid, då Kongl. Maj:t så nyligen som vid 1893 års riksdag förklarar sig icke kunna godkänna ett förslag uti ifrågavarande riktning, sig icke böra tillstyrka Riksdagen att vidtaga någon åtgärd i anledning af motionen; och får utskottet följaktligen hemställa,

att motionen icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 april 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

af herrar *Erickson* och *J. Anderson*;

samt af herr *Annerstedt* beträffande utskottets motivering.